

UDK 811.163.6'367.625

Tatjana Marvin

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

tatjana.marvin@ff.uni-lj.si

O POMENU, GLAGOLSKI VEZLJIVOSTI IN ŠTEVNOSTI PRI SLOVENSKEM GLAGOLNIKU

Prispevek obravnava pomen slovenskega glagolnika v odnosu do glagolske vezljivosti in števnosti. V številnih analizah, mdr. v Bajec (1950), Žele (1993, 2001), Toporišič (2000) ter Vidovič Muha (2011), je pri glagolniku prepoznani osnovni pomen glagolskega dejanja, poleg tega pa še drugi besedotvorni pomeni, ki nastanejo z metonimičnim prenosom iz osnovnega pomena (najpogosteje posledica, proizvod, predmet ali učinek glagolskega dejanja). V prvem pomenu je glagolnik nešteven, v drugem pa je lahko tudi števen. V pričujočem članku pokažemo, da v slovenščini obstaja še dodatna kombinacija – glagolnik s pomenom glagolskega dejanja, ki je števen.

Ključne besede: slovenščina, izglagolska izpeljava, glagolnik, vezljivost, števnost

The paper deals with the Slovenian verbal noun as regards the argument structure inherited from the underlying verb and its countability properties. Numerous studies, including those by Bajec (1950), Toporišič (2000), Žele (1993, 2001), and Vidovič Muha (2011), argue for the existence of a process-event verbal noun (word formation with the meaning of an action, event, or state), which is uncountable, and an object-result verbal noun, which can be countable (most often carrying the meaning of result, consequence, product, object, or effect of an event). This article proposes an additional category, a [+count] process-event verbal noun in Slovenian.

Keywords: Slovenian, verbal noun, argument structure, deverbal nominalization, countability

Številne analize (Bajec 1950; Žele 1993, 2001; Toporišič 2000; Vidovič Muha 2011) ugotavljajo pri glagolniku dva besedotvorna pomena: pomen glagolskega dejanja, ki je osnovni pomen, ter druge besedotvorne pomene, ki nastanejo z metonimičnim prenosom iz osnovnega pomena dejanja (npr. posledica, proizvod, predmet ali učinek glagolskega dejanja). V osnovnem pomenu je glagolnik nešteven, v drugih pomenih pa je lahko števen (s predvidljivimi izjemami). V pričujočem prispevku obravnavamo pomen slovenskega glagolnika v odnosu do glagolske vezljivosti in števnosti in zagovarjamo trditev, da v slovenščini obstaja še dodatna kombinacija – glagolnik s pomenom glagolskega dejanja, ki je števen.

V razdelku (1) je podana splošna definicija glagolnika ter različni besedotvorni pomeni, ki jih ta izraža. Posebna pozornost je posvečena vezljivosti glagolnika v povezavi z besedotvornim pomenom, kjer se delno navežemo tudi na tvorbeno analizo v delu Grimshaw (1990). V razdelku (2) je predstavljena analiza, s katero utemeljujemo obstoj števne glagolnika s pomenom glagolskega dejanja. Podatki, ki jih predstavimo, so pridobljeni iz korpusa Gigafida 2.0. Razdelek (3) povzema zaključek razprave.

1 Splošno o glagolniku

Glagolnik je iz glagola tvorjen samostalnik, ki izraža dejanje, stanje, dogajanje ali pa to, kar pri tem nastane oz. kar je dejanje spremljalo (Toporišič 2000: 402). Praviloma, tako mdr. Bajec (1950: 13), naj bi se glagolnik tvoril iz osnov nedovršnega glagolskega vida (*branje, igranje, prepisovanje*), četudi obstaja možnost tvorjenja tudi iz dovršnikov (*izplutje, izumrtje, popitje*).¹

Bajec (1950: 14) navaja, da je prvotni, osnovni pomen glagolnika glagolsko dejanje (npr. *branje, govorjenje, pisanje* v pomenu pripadajočih dejanj). V pričujočem članku bo za slednji pomen uporabljen izraz *dogodkovni glagolnik*.² Poleg prvotnega pomena navaja Bajec še druge pomenske odtenke, ki jih je glagolnik razvil poleg prvotnega pomena: a) nosilec dejanja (*bitje*); b) kraj, kjer se dejanje godi (*prebivanje*), c) rezultat, posledica, proizvod, predmet ali učinek glagolskega dejanja (npr. *cvrtje* 'ocvrta jed', *branje* 'berivo, čtivo', *predavanje* 'besedilo namenjeno ali zapisano po govornem podajanju', *žaganje* 'odpadki pri žaganju').³ Bajec kot eno od ključnih razlik med osnovnim in ostalimi pomeni navaja ugotovitev, da glagolnik v prvotnem pomenu ne more imeti množinske oblike, je pa ta možna pri novih pomenskih odtenkih, če ti ne izražajo kolektivnega pomena (kot npr. pri *bitje-bitja, gibanje-gibanja, predavanje-predavanja*). Za glagolnike, ki izražajo omenjene pomenske odtenke, bo v članku uporabljen opis *nedogodkovni glagolniki*.

Podobno analizo z vidika pomena najdemo tudi v drugih delih. V analizi Vidovič Muhe (2011: 85–91) je glagolnik uvrščen med navadne samostalniške izpeljanke iz glagola, pri čemer ima ta oblika lahko dva besedotvorna pomena: pomen popredmetenega (posamostaljenega) povedja: Pov → [to, da] → Dejanje; (npr. *to, da se bere* → *branje*) ali pomen delovalnika tipa D₄: [to, kar] → Rezultat dejanja (npr. *to, kar se bere* → *branje* 'čtivo').⁴ Vidovič Muha (2011: 90) pomenu dejanja pripisuje tudi lastnost pojmovnosti, ki pogojuje njegovo neštevnost, pomenu rezultata pa lastnosti konkretnosti in števnosti (s predvidljivimi izjemami), pri čemer poudari, da je števnost lahko razločevalna med pomenom dejanja in rezultata dejanja.

O besedotvornih pomenih glagolnika (v širšem kontekstu izglagolskih izpeljank) najdemo izčrpen kronološki pregled v Žele (1993). Žele (2001: 232) ugotavlja, da je

¹ Izčrpen kronološki pregled jezikoslovnih obravnav glagolnika, tako z morfološkega kot z vidika besedotvornih pomenov, najdemo v Žele (1993, 1997). Kot najvidnejši avtorji v obravnavi glagolnika so izpostavljeni Franc Miklošič, Anton Bajec, Ada Vidovič Muha ter Jože Toporišič.

² Termin »dogodek, dogodkoven« (slovenska ustreznica za »event, event type«) je tu rabljen kot pri Pustejovsky (1991) in sicer v najširšem smislu, tako da poleg dogodkov pokriva tudi stanja in poteke, tj. vključuje vse vzorčne položaje, kot jih najdemo pri Orešniku (1994: 19). V slovenskih prevodih najdemo to poimenovanje pri Ilc (2016) in pri Živanović (2015), npr. *event semantics* »dogodkovna semantika«.

³ Lahko bi rekli, da gre za metonimični prenos od pomena dejanja k različnim pomenom (nosilec, kraj, rezultat, posledica itd.).

⁴ Navedena primera sta poenostavljeni formulaciji iz Vidovič Muhe (2011). Skladenjska podstava [to, kar] je pri njej uporabljena za celoten nabor različnih pomenov, ki jih lahko nosi glagolnik, ko ne označuje dejanja (tj. od rezultata dejanja do objekta, na katerega je usmerjeno dejanje).

pri izglagolskih tvorjenkah (torej, tudi glagolniku) zmožnost metonimičnega prehajanja iz pomena dejanja v druge besedotvorne pomene odvisna od glagolskega pomena (za podrobnosti glej naslednji razdelek).

1.1 Vezljivost v povezavi z dogodkovnim in nedogodkovnim pomenom

Vezljivost tvorjenk iz glagola obravnava Žele (2001: 230–34). Obravnava jo s stališča prehodnosti glagola (katere udeleženske vloge se lahko izrazijo glede na prehodnost glagola v podstavi) ter s stališča hierarhične razvrstitve udeleženskih vlog okrog izglagolskega jedra. V analizi pokaže, da se pri tvorjenkah iz glagola glagolska vezljivost ohranja, kar ponazorijo s primeri za posamezen tip glagola v (1).⁵

(1) a. neprehodni: Janezovo / dolgo / stanje; stanje mize (v kotu)

b. prehodni: Janez uči Toneta > Janezovo učenje Toneta; Janez se pogovarja s prijateljem > pogovarjanje / pogovor Janeza s prijateljem; Oče daje denar sinu za življenje > očetovo dajanje denarja sinu za življenje prirejeno iz Žele (2001)

V pričujočem članku sledimo osnovni ideji v Žele (2001) o ohranjanju glagolske vezljivosti, pri čemer jo povežemo z dogodkovnim pomenom. Opremo se na analizo v Grimshaw (1990), kjer se samostalniki na osnovi zmožnosti podeljevanja udeleženskih vlog delijo v dve skupini.⁶ Samostalniki, ki niso izpeljani iz glagolov, ne poznajo vezljivosti in ne podeljujejo udeleženskih vlog, npr. *miza, pes, kolo*. Izglagolski samostalniki, kamor spada tudi glagolnik, pa lahko ohranijo glagolsko vezljivost iz glagolske podstave in tako podeljujejo tudi udeleženske vloge. Ohranjanje glagolske vezljivosti je v tej analizi pogojeno s časovnim ustrojem izglagolskega samostalnika – samo samostalniki, ki se interpretirajo dogodkovno, tj. tisti, ki izražajo dogajanje, dogodek ali stanje, lahko nasledijo glagolsko vezljivost in izrazijo argumente. Od slovenskih glagolnikov bi v to skupino uvrstili tiste z osnovnim pomenom dejanja, npr. *Janezovo žaganje drv*. Glagolniki, ki se ne interpretirajo dogodkovno in imajo druge pomene (npr. rezultat, sredstvo, posledica dejanja), pa podobno kot neizpeljani samostalniki ne poznajo glagolske vezljivosti in ne podeljujejo udeleženskih vlog. V slovenščini bi v to skupino uvrstili vse t. i. nedogodkovne glagolnike: npr. *žaganje* v pomenu »drobni delci lesa, ki se odrezujejo pri žaganju«, *branje* v pomenu »čtivo« in druge.

Dogodkovnost glagolnika med drugim preverimo z različnimi testi, kjer se levi in desni prilastki v samostalniški zvezi z glagolnikom v dogodkovnem pomenu nanašajo

⁵ V Slovenski slovnici (Toporišič 2000: 165–166) je poleg glagolnika navedenih več kot trideset drugih obrazil s pomenom glagolskega dejanja. Nekateri od njih so zelo podobni glagolniku glede produktivnosti ter glagolske vezljivosti (npr. *-tev, -(á)tev, -(i)tev, -nja, -áva*): *osvoboditev ujetnikov, vernikova molitev, gradnja mostu, izpeljava formule* itd. Drugi so manj rodni in ne dopuščajo izražanja delovalnikov (npr. *-áj, -út, -óba*): *giblaj, cvrkut, plesnoba*. V pričujočem delu obravnavamo izključno glagolnik, vendar bi lahko nekatere ugotovitve posplošili tudi na ostale izpeljanke.

⁶ Teorija Jane Grimshaw je nastala na področju tvorbene slovnice leta 1990. Iz nje izhajajo mnoge sodobnejše tvorbene analize izglagolskih samostalnikov v številnih jezikih: Picallo (1991), van Hout (1991), Alexiadou (2001), Birtič (2004), Alexiadou, Stavrou (2007), Sleeman, Brito (2010), Knittel (2019) in mnogi drugi.

na glagolsko dejanje v podstavi, pri nedogodkovnem pomenu pa takšno nanašanje ni možno. Dogodkovni glagolniki se lahko pojavljajo s pridevniškimi levimi prilastki kot npr. *pogosto*, *nenehno*, *redko*, *konstantno*, (2). Pridevniški prilastek je v enakem razmerju do glagolskega dejanja, izraženega z glagolnikoma *igranje* ali *pranje*, kot sta prislovni določili *nenehno* in *pogosto* do glagolskih dejanj, izraženih z glagoloma *igrati* in *prati*.

- (2) a. *sosedovo nenehno igranje violine* ≈ *Sosed nenehno igra violino*.
 b. *moje pogosto pranje puloverja* ≈ *Pogosto perem pulover*.

Podoben test lahko naredimo tudi z desnimi prilastki, (3). Ti se nanašajo na dejanje, dogajanje ali stanje, izraženo z glagolsko podstavo glagolnika; odnos je enak odnosu prislovnega določila do glagolskega dejanja, kot ponazarjajo pretvorbe.

- (3) a. *igranje violine cel dan / ponoči* ≈ *igrati violino cel dan / ponoči* (prislovno določilo časa)
 b. *pisanje pisem skrivaj* ≈ *pisati pisma skrivaj* (prislovno določilo načina)
 c. *pisanje pisem na kuhinjski mizi* ≈ *pisati pisma na kuhinjski mizi* (prislovno določilo kraja)

Pri nedogodkovnih glagolnikih se omenjeni levi in desni prilastki ne morejo uporabiti na način, da bi se nanašali na glagolsko dejanje, dogajanje ali stanje v podstavi, saj taki glagolniki seveda že po definiciji ne vsebujejo pomena dogodka, ki bi ga ti prilastki lahko dodatno opisali. Odnos med pridevnikom v vlogi levega prilastka in jedrom je v takih primerih pri pretvorbah enak odnosu med osebkom in povedkovim določilom, kar ponazorimo na glagolniku *branje* v pomenu »čtivo«.

- (4) a. *obsežno branje* ≈ *Branje je obsežno*.
 b. *Petrovo branje* ≈ *Branje je Petrovo* (tj. pripada Petru).

Podobno velja za desne prilastke, (5). Če je kot desni prilastek h glagolniku rabljena predložna zveza, potem ta v stavčni parafrazi ob dogodkovnem glagolniku (dejanje branja) ustreza prislovnemu določilu, ki se nanaša na glagol v podstavi *brati* (5a). Pri nedogodkovnih glagolnikih (pomen »čtivo«) pa ustreza predložni zvezi, ki se nanaša na glagol *biti*, samostalnik *branje* pa je osebek (5b).

- (5) a. *branje časopisa ob mizi* ≈ *ob mizi brati časopis*
 b. *branje (čtivo) ob mizi* ≈ *branje (čtivo) je ob mizi* (tj. se nahaja ob mizi)

Pomenske lastnosti glagolnika, ki se ključno povezujejo tudi s števnostjo in vezljivostjo, strnemo v Tabeli 1.

Tabela 1: Glagolniki v slovenščini po pomenu, števnosti in vezljivosti, povzeto predvsem po Bajec (1950), Žele (2001) in Vidovič Muha (2011).

Glagolnik	Pomen	Števnost	Vezljivost	Primeri
Dogodkovni	Dejanje	-	+	Janezovo <i>žaganje</i> drv Janezovo <i>branje</i> knjige Janezovo <i>cvrtje</i> krofov itd.
Nedogodkovni	Rezultat, posledica, proizvod, predmet, učinek glagolskega dejanja; kraj dejanja; nosilec dejanja	+	-	<i>bitje</i> <i>predavanje</i> <i>žaganje</i> »ostanek po žaganju« <i>branje</i> »čtivo« <i>cvrtje</i> »ocvrta jed« itd.

2 Vmesna stopnja: števeni dogodkovni glagolnik

V tem razdelku predstavimo podatke, ki pokažejo, da pri obravnavi besedotvornega pomena glagolnika potrebujemo še tretjo, tj. vmesno stopnjo med dogodkovnim in nedogodkovnim pomeni. Namreč, nekateri glagolniki s pomenom glagolskega dejanja so lahko tudi števeni. Podatke, s katerimi podkrepimo predlagano delitev, črpamo iz korpusa Gigafida 2.0.

Kot že omenjeno, se v analizah Bajca (1950) in Vidovič Muhe (2011) števnost pomembno povezuje s pomenom glagolnika - delitev glagolnikov na dve pomenski skupini se pokriva z zmožnostjo glagolnika, da se pojavi množinski obliki. Vidovič Muha npr. ugotavlja, da je števnost lahko razločevalna med pomenom dejanja in rezultata dejanja. Bajec (1950: 14) navaja, da glagolnik na *-je* v slovenščini nima množine, kadar njegov pomen ne seže preko prvotnega, kar ponazori s primeri v (6), ki naj množine ne bi dopuščali.

- (6) vpitje, bledenje, hinjenje, klečanje, nadimanje, pokanje, pomnjenje, posvečevanje, pranje, pregibanje, prešuštvovanje, pritrkovanje, puhanje, rabotanje, radovanje, rvanje, tekanje, trganje, vasovanje, vedenje, vpijenje, vstajanje, zavidanje, zanemarjanje. Bajec (1950: 14)

⁷ Bajec (1950: 14) ugotavlja nezmožnost tvorjenja množine pri glagolnikih s pomenskim odkikom, ko imajo ti kolektiven pomen. Pri glagolniku s prvotnim pomenom (tj. dejanje) pa množinska oblika ne obstaja v nobenem primeru.

Raba, ki je razvidna iz korpusa Gigafida 2.0, pa nam kaže drugačno sliko in sicer, da so omejitve glede števnosti glagolnika v pomenu dejanja v veliki meri razrahljane. Na primer, glagolniki v (6), ki so v Bajčevi analizi pred sedemdesetimi leti predvidoma bili še brez množinske oblike, so danes večinoma možni tudi v množinski obliki. Če se omejimo samo na korpus sodobne slovenščine Gigafida 2.0, je takih vsaj dobra polovica. V množini se pojavijo prav vsi iz (6) razen *bledenje*, *posvečevanje*, *prešuštvovanje*, *puhanje*, *rabotanje*, *radovanje*, *rvanje* in *trganje*, glagolniki *hinjenje*, *nadimanje*, *vpijenje* pa v korpusu nimajo zadetkov. Nekaj primerov je skupaj z virom navedenih v (7).⁸

- (7) a. Prazniki so za nami in upanje je, da z njimi tudi pogosta *pokanja* petard, ki, če nič drugega, skoraj vsakega močno prestrašijo. (*Dolenjski list*)
- b. Za *pomnjenja* podatkov bo več kot dovolj prostora v pomnilniku zmogljivosti 14 GB. (internet)
- c. Bliža se čas rednih jesenskih *tekanj* po trgovinah. (*Cosmopolitan*)
- č. Prezebli sosedje smo ga sprva opazovali z začudenjem, nato pa smo se že navadili njegovih *vpitij* v računalnik... (internet)
- d. To se je zelo nazorno kazalo v letu 1996, ko je med nočnimi '*pranji* umazanega perila' prihajalo na dan, kako 'so si po domače delili in vladali' posamezni ključni združniki in njihovi klani oziroma krogi somišljenikov. (*Večer*)
- e. Na prihodnje rodove ni mogoče prenesti spomina na Brandtovo klečanje v Varšavi, zato pa so žive pripovedi o druge vrste *klečanjih*: naših babic, ki za milost prosijo esesovca. (*Delo – Sobotna priloga*)
- f. število *leganj* in *vstajanj* goved na kratkem stojišču brez nastilja (*Kmečki glas*)

Podobno stanje najdemo tudi pri glagolnikih iz drugih glagolov, nekaj primerov dodajamo v (8).

- (8) a. Predsedstvo republike se je potilo med *pisanji novih in novih prošenj*, Beograd pa je pomilostitvam vedno bolj nasprotoval. (*DZS*)
- b. Tako so poleg samega umetniškega snovanja med s trto zasajenimi briškimi griči in večernimi *branji svojih pesmi* pod murvo pred Gradnikovo domačijo tudi 'na veliko' diskutirali o odprtih vprašanjih Poezije, (*Mladina*)

⁸ Potrebno je poudariti, da je Bajec v svoji analizi izhajal iz normirane rabe jezika. Možno bi torej bilo, da so bili tudi v njegovem času nekateri od naštetih glagolnikov rabljeni števno, a se je taka raba preganjala. Podatke iz sodobnega korpusa ob upoštevanju tega razmisleka lahko interpretiramo vsaj na dva načina: a) podatki kažejo na premik v knjižnem jeziku ali b) podatki kažejo na bolj sproščeno lektorsko prakso v zadnjih desetletjih. Iz navedb virov je razvidno, da gre pri primerih v (7–9) večinoma za lektorirana besedila. Pričujoči članek normativnega vidika ne obravnava poglobljeno. Vsekakor je treba poudariti, da bi bila za dokončno ugotovitev, tj. ali gre morda izključno za spremembo v normativnosti ali pa za spremembo v jeziku, potrebna natančna raziskava tudi starejših virov.

- c. ... govorili predvsem o kooperativni možnosti samopregledovanja dojčk ter o kvalitetno opravljenih diagnostičnih *pregledovanjih dojčk* (mamografija)...
(*Naša žena*)

Dogodkovni glagolnik je lahko števen tudi v primerih, ko dopušča rabo števnikov (tako glavnih kot vrstilnih), kar ponazorimo s primeri iz korpusa v (9).⁹

- (9) a. Vsakih pet minut je na vrsti *eno obrezovanje* ... (*Nedeljski dnevnik*)
 b. ... gradivo za pripravo *drugega branja* zakona o davku na dodano vrednost.
(*Dnevnik*)
 c. Verjetno ne bomo ostali le pri *treh pisanjih*, ampak bodo potrebne še naprej dodelave in predelave ... (*Zavod za šolstvo*)
 č. Chelsea je do prestižnega naslova v superpokalu prišel po tem, ko je dobil prvo od svojih zadnjih *sedmih izvajanj* enajstmetrovk. (*Ekipa*)

Neštevni in t. i. števeni dogodkovni glagolnik imata sicer oba osnovni pomen dejanja, a z rahlo pomensko razliko. Prvi izraža pomen dejanja na splošno, drugi pa konkretne izvedbe dejanja (iz glagolske podstave).

Za primer vzemimo glagolnik *pisanje*. Ko je ta glagolnik nešteven, gre za proces pisanja knjig na splošno, (10a). Primer bi v tem splošnem pomenu bil nesprejemljiv, če bi uporabili množino, (10b).¹⁰

- (10) a. Dvainpetdesetletni Echenoz je pustil novinarski poklic pred dvajsetimi leti in se posvetil *pisanju knjig*.
 b. #Dvainpetdesetletni Echenoz je pustil novinarski poklic pred dvajsetimi leti in se posvetil *pisanjem knjig*.

Ko je ta glagolnik v množinski obliki, npr. (11), še vedno opisuje dejanje, vendar se nanaša na konkretne dogodke pisanja, ki jih lahko štejemo, in ne na pisanje na splošno (torej predsedstvo se je potilo med dejanji pisanja prošenj).

- (11) Predsedstvo republike se je potilo med *pisanji novih in novih prošenj*, Beograd pa je pomilostitvam vedno bolj nasprotoval.

Če za primerjavo dodamo še nedogodkovno različico, npr. (12), vidimo, da je pri slednji premik od osnovnega pomena bistveno večji. Tu ne gre več za pomen dejanja – niti splošnega niti specifičnega – temveč za proizvod glagolskega dejanja, torej *pisanje* v pomenu »kar je napisano« (star. tudi pismo, dopis).

⁹ Podobne primere navaja Britić (2004) za hrvaščino:

- (i) četiri Markova pregledavanja pacijenta ('štiri Markova pregledovanja pacientov')
 (ii) jedno Markovo ponižanje ('eno Markovo ponižanje')

¹⁰ Tak primer bi bil sicer sprejemljiv, a ne s splošnim pomenom, temveč samo v pomenu, da se je Echenoz posvetil posameznim, konkretnim dogodkom pisanja knjig, ne pa pisanju knjig na splošno.

- (12) V njegovih *pisanjih*, ki jih odlikujeta oblikovna dovršenost in preprostost izrazja, je prepoznati tradicijo 18. stoletja, Byronov vpliv in elemente evropske romantike.

Dodaten argument za uvedbo števnega dogodkovne različice glagolnika je tudi udeleženska vezljivost. Namreč, v primerih (7–9) in (11), kjer se tak glagolnik pojavi, se udeleženske vloge lahko izrazijo: npr. *njegova* vpitja – vršilec (on), pomnjenja *podatkov* – prizadeto (podatkov). Tudi po tem dejavniku lahko torej sklepamo, da gre za glagolnike z osnovnim pomenom glagolskega dejanja, ki pa so hkrati števnji, saj se pojavijo v množinski obliki in z različnimi števnikmi.¹¹

Če upoštevamo še možnost dogodkovnega števne glagolnika, lahko glagolnike po lastnostih pomena, vezljivosti in števni povzamemo kot v Tabeli 2.

Tabela 2: Glagolniki v slovenščini po pomenu, vezljivosti in števni.

Glagolnik	Pomen	Števnost	Vezljivost	Primeri
Dogodkovni-neštevni	Dejanje	-	+	Janezovo <i>žaganje</i> drv Janezovo <i>branje</i> knjige Janezovo <i>cvrtje</i> krofov itd.
Dogodkovni-števni	Dejanje	+	+	Janezova <i>žaganja</i> drv Janezova <i>branja</i> knjige Janezova <i>cvrtja</i> krofov itd.
Nedogodkovni	Rezultat, posledica, proizvod, predmet, učinek glagolskega dejanja; kraj dejanja; nosilec dejanja	+	-	<i>bitje</i> <i>predavanje</i> <i>žaganje</i> »ostanek po žaganju« <i>branje</i> »čtivo« <i>cvrtje</i> »ocvrta jed« itd.

Zaključek

V prispevku smo obravnavali povezavo med pomenom ter lastnostma glagolske vezljivosti in števni pri glagolniku v slovenščini. V številnih analizah, mdr. v Bajec (1950), Žele (1993, 2001), Toporišič (2000) ter Vidovič Muha (2011) je pri glagolniku prepoznan osnovni pomen glagolskega dejanja ter drugi besedotvorni pomeni, ki

¹¹ Tu lahko vidimo podobnost s situacijo, ko so nekateri neštevni samostalniki lahko rabljeni kot števnji v primerih, ko pomenijo dogodek, npr. *kava* v pomenu dogodka pitja kave: *Bil je na treh kavah s prijatelji*. Podobno lahko *njegova vpitja* v računalnik parafraziramo kot *več takih dejanj, da/ko on vpije v računalnik*.

nastanejo z metonimičnim prenosom iz osnovnega pomena dejanja (npr. posledica, proizvod, predmet ali učinek glagolskega dejanja). V prvem pomenu je glagolnik nešteven, v drugem pa je lahko tudi števen. V pričujočem članku smo predstavili podatke iz korpusa Gigafida 2.0, ki nakazujejo na obstoj dodatne kombinacije, tj. glagolnika s pomenom glagolskega dejanja, ki je števen. Analiza za slovenščino podpira analizo izglagolskih izpeljank, ki zagovarja lestvico prehajanja od glagolu najbolj podobnih (dogodkovnih-neštevnih) do samostalniku najbolj podobnih glagolnikov (nedogodkovnih) z vmesno stopnjo (dogodkovni-števni).

VIRI IN LITERATURA

- Artemis ALEXIADOU, 2001: *Functional Structure in Nominals. Nominalization and Ergativity*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Artemis ALEXIADOU, Melita STAVROU, 2007: *Noun Phrase in the Generative Perspective*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter.
- Anton BAJEC, 1950: *Besedotvorje slovenskega jezika I. Izpeljava samostalnikov*. Ljubljana: SAZU.
- Matea Andrea BIRTIĆ, 2004: Događajnost in unutarnji ustroj glagolskih imenica na -nje. *Filologija* 42. 23–46.
- GIGAFIDA 2.0. Korpusna besedilna zbirka. [Na spletu](#).
- Jane GRIMSHAW, 1990: *Argument Structure*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Gašper ILC, 2016: Construction or constructing? Some observations on English deverbal and gerundial nouns. *Elope* 13/2. 153–64.
- Marie Laurence KNITTEL, 2019: Lexical Aspect and Number Variation in French Complex Event Nominals. *Glossa: a journal of general linguistics* 4/1. 50. 1–30.
- Janez OREŠNIK, 1994: *Slovenski glagolski vid in univerzalna slovnica*. Ljubljana: SAZU.
- Carme M. PICALLO, 1991: Nominals and nominalizations in Catalan. *Probus* 3. 279–316.
- James PUSTEJOVSKY, 1991: The Syntax of Event Structure. *Cognition* 41. 47–81.
- Petra SLEEMAN, Ana Maria BRITO, 2010: Nominalization, Event, Aspect and Argument Structure: A Syntactic Approach. *Argument Structure and Syntactic Relations*. Ur. Maia Duguine, Susana Huidobro, Nerea Madariaga. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. 113–29.
- Jože TOPORIŠIČ, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja Maribor.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 2011: *Slovensko skladenjsko besedotvorje*. Ljubljana: Znanstvena založba FF UL.
- Andreja ŽELE, 1993: *Besedotvorne in skladenjske lastnosti glagolnika (tipološka primerjava s češčino na podlagi publicističnega gradiva)*. Magistrska naloga. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Andreja ŽELE, 1997: Slovenski razvoj besedotvornih pomenov pri izglagolskih samostalnikih, posebno pri glagolniku. *Slovenski jezik – Slovene Linguistic Studies* 1. 69–90.
- Andreja ŽELE, 2001: *Vezljivost v slovenskem jeziku: s poudarkom na glagolu*. Ljubljana: ZRC SAZU.
- Sašo ŽIVANOVIĆ, 2015: *Kvantifikacijski vidiki logične oblike v minimalistični teoriji jezika*. Ljubljana: ZRC SAZU.

SUMMARY

The article deals with the Slovenian verbal noun as regards the argument structure inherited from the underlying verb and its countability properties. Numerous analyses of Slovenian—most notably by Bajec (1950), Toporišič (2000), Žele (1993, 2001), and Vidovič Muha (2011)—identify two types of the verbal noun: one with the basic meaning, the so-called process-event verbal noun (referring to events, states, and actions—e.g. *pisanje* 'the act of writing'), and the one with a meaning shift, the so-called object-result verbal noun (most commonly referring to an object undergoing the event or to a result of the event—e.g. *pisanje* 'what is written'). The first type is uncountable, while the second one can be countable (with predictable exceptions).

In this article, I argue for an additional category, the [+count] process-event verbal noun. My findings are based on the properties that the verbal noun exhibits with regard to countability and to the base verb's argument structure. As for countability, the data from the corpus Gigafida 2.0 show that verbal nouns that—according to Bajec (1950)—cannot be pluralized, are nowadays used in the plural form (*tekanja po trgovinah* lit. 'runnings from store to store') and with numerals (*sedem izvajanj enajstmetrovk* lit. 'seven takings of penalty kicks'). Another property I investigate has to do with argument structure; here the proposal builds on Grimshaw's (1990) generative analysis. Grimshaw distinguishes between two types of nouns on the basis of their argument taking capacities: those that do not take arguments, and those that take them, such as verbal nouns, which inherit argument structure from the underlying verb. In Grimshaw's analysis, only eventive nouns can take arguments and assign semantic roles. In Slovenian, a process-event verbal noun can assign semantic roles, while a result-object verbal noun cannot do so. As this same property is observable in the countable versions of the process-event verbal noun (*njegova vpitja* lit. 'his cryings', *pomnenja podatkov* lit. 'memorizings of data'), we conclude that a countable process-event noun is a viable option (in addition to the uncountable version that is recognized in the literature stated above). The proposal is supported by the data from the corpus Gigafida 2.0.